ହରିଆ ଚରିତ୍ର ।

—•✽•—

ଷଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡ

ଜଗବୋଧ ଉଲ

ଶିଶୁ ହାତେ ସାଧେ ଧନ୍ଦା ମନ୍ଦିଆ ।

୨ୟ ଭାଗ

———

UTTACK.

Printed by the Cuttack Printing Company

1896.

ମୂଲ୍ୟ ୫ ୦ / ଏକ ପଇସା ।

ହରିଆ ଜନି ।

କହୁବା ଅଳ୍ପ ଭଣ୍ଡର ଗଳ୍ପ
ଶୁଣ ହେ ସକଳ ଜନ ।
ହରିଆ ଭଣ୍ଡ ମାଗଲା ମଡ
ବସିଲା ମନରେ ଧାଇ ।୧।
ଜଡ଼ିର ପ୍ରାନ୍ତ ବସି ଏକାନ୍ତ
ହରିଆ କରଇ ଧାନ ।
ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସହଜେ ହେଲେ
ମିଳବ ବନ୍ଧୁର ଧନ ।୨।
ସକାଳୁ ଉଠି ଶଙ୍ଖକୁ ଯେଠି
ଦେଖାଇ ବସିଣ ପଥେ ।
ଯାହାକୁ ଦେଖେ ପାଖକୁ ଡାକେ
ପଣ୍ଟରେ କହୁବ ମୋତେ ।୩।
ଏପରି କଲେ ସହଜେ ହେଲେ
ମିଳବ ବନ୍ଧୁର ଧନ ।
ଭାବିଲେ ଥୋକେ କହିଲେ ଲୋକେ
ପାଗଳ ହେଲା ଏ ମନ ।୪।
ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଅସିଲା ପାଖ
କହୁ ହେଲା କାନେ କାନେ
କପଡୁ ଖଣ୍ଡ ଗୋଟିଏ ସାପ
ନ ଥିବ ଏକା ସେ ସ୍ଥାନେ ।୫।

ଶରଢ ବୁଣା   ଅଟଇ ସୁନା
  ସେ ଯୋଗ ମିଳଇ କାହିଁ ।
ବଭୁର ବୁଣା   ତସାଲୁ ଜଣା
  ନ ହୁଅଇ କେବେ କାହିଁ । ୬ ।
ବଇଆ ଶୁଣେ   ଉଠିଲା ପୁଣେ
  ଘରଠାରେ ଦେଲା ଯାଇ ।
ଅନନ ମନ   ମିଳନ ଧନ
  ପୁଅକୁ କହିଲା ମୁହିଁ । ୭ ।
ଅବେ ମୋ ଧନ   ବଲାଅ ମନ
  ତପବାକୁ ଘୃଷ ଯାଇ ।
ଅମ୍ବର ଭାଇ   ଶାଇବେ ସାଇ
  କାହାକୁ ମାଗିବା କାହିଁ । ୮ ।
ଘୃଷ ବସ୍ତ୍ର   ବାପ ପୁଅର
  କଷ୍ଟ ତରବା ଦେଲା ।
ତପିବା ପାଇଁ   ଦରଅ ଯାଇ
  ବଲ ସଙ୍ଗ କର ନେଲା । ୯ ।
ସେ ବାପ ପୁଏ   ମେଳଣ ତୁହେଁ
  ଖୋଜଲେ ଉପାସ ଭୂମି ।
ଯହିଁ କ ଘଲେ   ତାହା ଦେଖିଲେ
  ସବୁ ଅଟେ ପାସ ଭୂମି । ୧୦ ।
ଉକ୍ତ ଶରଣ   ଦେବେ ବାଜଣ
  ବୋହୁଲେ ଦେହକୁ ଛାଳ ।

ନଇଲେ ପୀଡ଼ା ହୋଇଲେ ଛଡ଼ା
ଖୋଜଲେ ଭୃଙ୍ଗାରେ ଜଳ । ୧୧ ।
ନଦୀର ତୀରେ ମିଳଲେ ଧୀରେ
ଜଳ ପାନ କରିବାକୁ ।
ଦେଖିଣ ଖାଲି ନଦୀର ବାଲି
ଦରଅ ଦହେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ । ୧୨ ।
ଦେଖରେ ଧନ କେମନ୍ତ ସ୍ଥାନ
ଗୋଟିଏ ନାହିଁରେ ପାଣି ।
ଲକ୍ଷ୍ୟଙ୍କୁ କହି ମିଳିଲା ଯାଇ
ଜଳ ଦିଅ ଓଡ଼େ ବୃଷ । ୧୩ ।
ବାପର କଥା ଶୁଣେଣ ମଥାଁ
ଚଲାଇ ଦେବ ପୃଥ ।
ବାବା ବାବା ବା ପେଙ୍କରେ ବାବା
ବଦଳ ଅଣେଣ ଥିଷ । ୧୪ ।
ଶୁଣ ପୃଛନେ ଏକାନ୍ତ ମନେ
ପୃଥ ବାଲି ବୃଷ କଣ ।
ଦଶଥ ଜନ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚନ୍ତ
ବୃନ୍ଦରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା । ୧୫ ।
ପରଶୀ ସ୍ୱର ଦେଲା ବଢାଇ
କଦଳ ଧାନକୁ ବାଛି ।
ଦାଣ୍ଡିରେ ଉଠ ସୁନ୍ଦର କର ।
ଖରଜ ଗୋ ଦେବେ ସ୍ୱର । ୧୬ ।
ଚତୁର୍ଥ ନାସ ଶ୍ରବଣ ଭଜ

ସେହୃପର ସବୁ କଲ୍ଲ ।
କରଷ ଧାନ ବର ବନ୍ଦନ
ବାଲରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲ୍ଲ । ୧୭ ।
ଗୁଣେ ରଚନ ବସୁ ଜନକ
ଅଙ୍ଗନରେ ଧାନ ବୁଣି ।
କଲ୍ପଷ ଗୀତ ଗାଇ ଭୁର୍ଷ
ମଇରେ ଚଢିଲେ ପୁଣି । ୧୮ ।
ପଚ୍ଚୀଏ ମଇ ଉହ୍ନିରେ ଦେଇ
ଅଳନ୍ଦ ମଳରେ ହୁଦେଁ ।
ଜଳରେ ମିଳ ଛଡାଇ ଧୂଳ
ମିଳଲେ ଅଶିଏ ଗୃହେ । ୧୯ ।
କଲେ ଲେଗନ ଉବସ୍ତୁଳନ
ଦର ଋଷି କଥା କହେ ।
ଖରଡ ବୁଣା ଅଷ୍ଟର ସୁନା
ସେ ଫଳ ସମ୍ଭାଳ ନୁହେ । ୨୦ ।
କୋବସ୍ତ ଲେଜକା କସଷ୍ଟ ସିନା
ଦେଇହା ଜାଳଥ ଖାଦ ।
ଅମ୍ବୁର ଦେଖ ବଢିବ ବେଳ
ଖାଇ ଧାନ ଘର ମାଳ । ୨୧ ।
ଖରଡ ବୁଣା ଶୁଖିଲ୍ଲ ସୁନା
ନାହିଁରେ ମନରେ ଧୋକା ।
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ କାମ୍ଭଡ ହୋଇ
ମହବ ଗୋବର୍ଦ୍ଧ କାଡା ୨୨ ।

ଦଉଥ ଅଙ୍ଗ ଅଗ୍ରାରେ ବଙ୍ଗ
  ବାନ୍ଧଲା ଦରସ୍ପେ ଖେଳେ ।
ସ୍ୱରଗଧୂର ନୂଦ୍ଭ ଦୂର
  ଦଉର ଘୁବନାମରେ ; ୧୩ ।

ସେ କଥା ଯାଉ କହିବା ଅଜୁ
  ଏଣିକ ଯେ କଥା ହେଲା ।
ଦ ଲନ ଦନ ସ୍ଥଉଣ ପୁଣ
  ଦପୁ ଦଲ ଦେଖି ଗଲା । ୧୪ ।

ଖରଜା ଧାନ ଲୁଣା ଦେଖିଣ
  ବାଉଥ ଉଡ଼ାଉ ବନ ।
ଖୁମ୍ପି ଖୁମ୍ପିଣ ଥପେ ଯଉଣ
  ଖାଉଛନ୍ତି ଦନ ଦନ । ୧୫ ।

ଖାନକ ଘଡ ଥନୁଠା ମାଡ
  ବସନ୍ତ କରନ୍ତି ମଜା ।
ଭାଙ୍ଗର ଦସ୍ୟୁ କାହିଁକ ବଳ
  ନୂଦନ୍ତ ପ୍ରଜାର ପ୍ରଜା । ୧୬ ।

ଦଉଥ ଦେଖି ହୋଇଲ ଦୁଃଖୀ
  ହୋ ହୋ ହାକ ଦେଲେ ଦଉ
କରୁଷ ମନ ଦଲ ଘଡଣ
  ଘଉଲୁ ଅଇଲ ଫେର । ୧୭ ।

ଘପ ଥମରେ ଦୂଟ ଏରରେ
  କହିଲ ସକଳ କଥା ।

ପାଷାଣ ବାଡ ଧର ବହନ୍ତ
ପୁଅ ଛୁଟେ ଘର ଯଥା । ୨୮ ।
ବାଘ ପୁଅର ବଳ୍କର ଘ୍ରୈର
ଦନ୍ତଡରେ ବାନ୍ଧି କର ।
ଗୋଠାକୁ ଗୋଟା ଧରଣା ପଞ୍ଝା
ପେଷ୍ଟି କର ଦେବା ମାର । ୨୯ ।

ଜଳରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ
ଚଢ଼ାଇଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ।
ଏପାଖେ ଗଲେ ସେପାଖେ ଗଲେ
କାହିଁ ଧରି ନ ପାରିଲେ ।୩୦।

ମୁକୁଳି ପୁଭ ଲୁହ ବନ୍ଧୁର
ବାପକୁ ସମ୍ବୋଧି କହେ ।
ଉପାୟ ଅଛି ଧରିବା ବାଛି
ବୁଦ୍ଧି ନ ଖାଟିଲେ ନୁହେ ।୩୧।
କାଠକୁ ଯିବା ଜଣେ ଆଣିବା
ପାଟେଲ କଦଳୀ ଛଡ଼ି ।
ଏହାଙ୍କୁ ଦେବା ଛଟି ବିହିବା
ପଛୁ ଅଟେଡ଼ି ଲୁଡ଼ ଲୁଡ଼ ।୩୨।

ଖାଇଲା ବେଳେ ଧରିବା ବଳେ
ଲୁଅଡ଼େ ଯିବେ ପଳାଇ ।
କଦଳୀ ଭୂପ ବଡ଼ ସଙ୍କଟ
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଲୀଙ୍ଗି ଯିବ ଜହ୍ନି ।୩୩।

ଏତେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଥଇଲେ ଫେଷ
ବାଣ୍ଟକୁ ବଦଳା ଖଣି ।
ଟେପା ଛଡ଼ାଇ ବଳରେ ନେଇ
ପଳାଇଲେ ଫେଣି ଫେଣି ।୩୪।

ଚଢ଼ାଇଗଣ ଆନନ୍ଦ ମନ
ଘରଘର ଦୋଉ ଉଡ଼ି ।
ଏଠାରେ ଖାଇ ସେଠାରେ ଖାଇ
ଯାଆନ୍ତି ବେହିଁଟା ଘଡ଼ି ।୩୫।

ବୃଷଥ ଭନ୍ତ୍ର ମାଙ୍କଛ ମଧ
ସୁଅଟି ବଧରେ ଥାଏ ।
ଝଡ଼ ବର୍ଷାରେ ପକ୍ଷ ସଞ୍ଚାରେ
ଛପି ଛପି ପଛେ ଯାଏ ।୩୬।

ଜହ୍ନର ପାଖ ଦେଲେ ପ୍ରବେଶ
ଚନ୍ଦ୍ରର ଝୁଅର ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ବୃଷଥ ଭନ୍ତ୍ର ବଦଳ ମଧ
ଫେଲ୍ଲ ପୃଥ ବଢେ ଭୂର୍ଣ୍ଣ ।୩୭।

ଏମନ୍ତ ଢଷ ବନ୍ଧୁର ଫେଷ
ଉଦ୍ଧାର ଅଭବା କଥା ।
ନୃତ୍ୟ ସଫଳ ମନ ଙ୍କୁଲ
ଉମ୍ଫାଫଳ ଦେଲା ବୃଥା ।୩୮।

ଦମ୍ପତିର ମନେ ଅତି ଆନନ୍ଦେ
ଦୋଡ଼ାଠି ଟିକେ ଯାଉ ।

ଚନ୍ଦ୍ରର ପାଶେ ବସି ଝରଣେ
ପୂଜା ବାଟେ ଝଣ୍ଡା ଧର ।୩୯।

ଏ ଅନ୍ତେ ଶୁଣ ସୁଜନ ଜନ
ବେଳ ହେଲା ଅବସାନ ।
ରଙ୍ଗ ବସନ ପିନ୍ଧି ତପନ
ଅସ୍ତଗିରି କଲେ ସ୍ଥାନ ।୪୦।

ଅଳପ କ୍ଷଣେ ଅଧେ ଗଗନେ
ଘୋଟିଲାକ ମେଘମାଳ ।
ହେଲା ବରଷା ମାଡ଼ିଲା ଝଡ଼ା
ସମ୍ଭାଳି ନୁହଇ ଜଳା ।୪୧।

କୃଷକ ସର୍ବେ ଏଥର ଭେବେ
ଭାବୁଥିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବର ।
ଚଢ଼ାଇ ଦଳ ହୋଇ ବିକଳ
ଯିବେ ଜୀବନରେ ମରୁ ।୪୨।

ସେ ଦିନ ଗଲା ରାତ ପାହିଲା
ବାପ ପୁଏ ଉଠି କରୁ ।
ଧାନ ବିଲରେ ମିଳି ବେଗରେ
ଦେଖିଲେକ ଘେରୁ ଫେର ।୪୩।

ସବୁ ନିର୍ମଳ ହୃଦଏ ଜଳ
କଳର କୃଷରେ ନାହିଁ ।
ଚଢ଼ାଇ ଯାଧ ଅଗଣ୍ଡୁ ଭନ୍ତି
ମାଛୁ ଗୋଠ ଗୋଠ ହୋଇ ।୪୪।

ସଜ୍ଜନ ଶତ ଯାଉଛନ୍ତି ସତ
ବଦଳି ଖରଡ଼ା ଥାନ ।
ସ୍ୱଦେଶରେ ଦେବେ ଭହିଁରେ
ମାନ୍ତ ବଇ ଭଣ ଦଣ । ୪୫ ।

ଦଶଥ ମଠ ଛା ବଯଶ୍ୱଭ
ନାବଣ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବଦେ ।
ଉଦ୍ଧାର ଗଲେ ମାଛ ଅଇଲେ
ଏ ଦୁଃଖ ହୃଦୟ ଦହେ । ୪୬ ।

ଧାନର ଗଜା ଖାଇଣ ମଜା
ମାରନ୍ତି ଅଦୟ୍ୟ ମନେ ।
ଏହାଙ୍କ ଧାଉ ହୃଦାପୁ ଜାନ୍ତି
ଘର ମିବେ ଏ ଜେସନେ । ୪୭ ।

ପୁଣ ବହଳ ଭୁପାପୁ ଦଘ
ଦଉବା ଶୂଦର ପାଢ ।
ଏଥୁ ବଢ଼ିଲେ ବାନ୍ଧିବା ଦନେ
ମାରବା ମାଟିରେ ପୋତ । ୪୮ ।

ପିତା ପୁତ୍ରର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ନେହ
ଏହି କଥା ଯନ୍ତୁଁ ଦେଖ ।
ଦଶଥ ଯାଇ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହୋଇ
ଗୃଦର ପକାଇ ଦେଲା । ୪୯ ।

ବସିଲେ ଲୁଠ ବେଢ଼ଳ ମାଛ
ଖସିଲେ ଲୁଗାକୁ ଯନ୍ତୁଁ ।

ଯୈତା ସ୍ଥଳରେ ଅଛ ସଧୀରେ
ମେଳଲେ ଅସିଏ ଜନ୍ତୁ । ୫୦ ।
ପୃଥ୍ୱୀର ଜୀବ ଚୈତନ୍ୟ ଠାଣି
ମାଛ କୁଡ଼ ଗଲେ ଚଢ଼ି ।
ଜଳରେ ଗଲ ଦୁଷ ଭାବଲ
ମାଛଙ୍କୁ ଧରବ କାହୁଁ । ୫୧ ।

ଉପାୟ ବ୍ୟର୍ଥ ଦେଖ ଅନର୍ଥ
ଭାବଲେ ବାଲଗର ବସି ।
ଏବା ଉପାୟ ମଧେକା ଭୟ
ମାଇବା ସବଙ୍କେ ଜସି । ୫୨ ।

ସୁବୁଦ୍ଧି ପୁଷ ଭାବ ବନ୍ଧୁତା
ଲୁଠି ଭୃଗେ କଦେ କାମୀ ।
ଏହୁଲେ ଚୋପା ଭାବନା ତପଁ
କାଣ୍ଡ ଘଟେ କାଲ ଅଣେ । ୫୩

ଦେଖିଲା ଥରେ ମାଛ ଜ ମନେ
କେତେ ବାହାଦୁର ସେହୁ ।
ମୁଁତ କହୁଛ ନୁହେ ଲୋ ବସି
ରହୁଥିବ ଯେବେ ନୁ କେଞ୍ଚ ।

ସେଠାରୁ ଗଲେ ସ୍ନେହେ ମିଳଲେ
ସେ ଖାଲକ ଘରେ ରହ ।
ସକାଳୁ ଉଠି ଅଲଲେ ଫିଛ
ଘାଲ ବେଷ ଯାଇ ବହି । ୫୪

ହାତରେ କାଣ୍ଡ ଧର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବଳ
ନୁଆଁଇବେ ସେ ଦଣ ସୁଭଗ ।
ଗ୍ରୀବା ଭଙ୍ଗ ଦେଖି ଶୋଭନ
ସବଣ୍ଡ ନେତ୍ର ଦଣ୍ଡା ।୫୬ ।

ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ଦେହଣ ମନ
ଏ ଅଙ୍ଗେ ଅପୂର୍ବ ରୂପ ।
କନକ କରେ ଧନୁବ ଅରେ
ମୁଖରେ ମୃଦୁଳ ହସ ।୫୭ ।

ଦଶଥ ଲକ୍ଷ୍ମ ମାଧବଙ୍କ ମତ
ଦଳ ଶୁଭ ପାଦେ ଲୁଚ ।
ଏଣେ ବେଣୀର ଲତ ମାନଙ୍କେ
ଛତା ଦେଖ ଗୃହ ଗୃହ ।୫୮ ।

ତଣ ପଟଳେ ପଣ ସଧୀରେ
ବହିଲ ମାନୁଏ ଅଘେ ।
ପୁଅକୁ ଠାର କହିଲା ଦଣ୍ଡ
ମାର କାଣ୍ଡ ଧର ହସି ।୫୯ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣ କାଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ
ଦେଖିଲେ ଚକ୍ଷୁରୁ ମେଳ ।
ପଡ଼ିଲେ ଶୋଇ ସୁନ୍ଦର ବୋଉ
ବାଳ ବୁଢ଼ ଠେଳ ଠେଲ ।୬୦ ।

ଥରେ କି ଦେଖ ବୋଧାଭ ଖଳ
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ କାନ୍ଦେ ସୁହଁ ।

ବ ବଚନ   ନବୋଧ ଜନ
ଏହ୍ମନେ ଫଳ ପାଇ । ୭୧ ।
ହ ଶିଶୁଗଣ   ଭଜନ୍ତୁ ଦେନ
ଜ୍ଞାନ ମଞ୍ଜି ସବୁ ଧର ।
ଦ ଭେଦାରେ ସ୍ଥିର ଦଣ୍ଡରେ
ଭୃଷ ବାସମାନ୍ନ କର । ୭୨ ।

ସମାପ୍ତ

